

Nekaj o Bolgarih.

Z antropologičnega stališča razlikuje najboljši bolgarski strokovnjak dr. S. Vatev posebne skupine v celim bolgarskem narodu, toda ne moremo jih dosedaj spojiti z jezikovnimi.

Očividno pa je, da se tudi vzhod Bolgarske razlikuje od zahoda, posebno od sofijskega kraja in od Macedonije in da ima tudi jug svoje posebne znake.

Celotno je prišel Vatev na temelju merjenja 320 tisoč šolskih otrok, 36 tisoč vojakov in 1.330 lobanj do sledečega zaključka o bolgarskem tipu:

— Tipični Bolgar je srednje visok in danes pretežno brunet. Toda treba je uvaževati, da je stopnja temnejše barve največja na vzhodu, v močno pomešanih krajih, dočim je na zahodu in v Macedoniji — v starem centru bolgarskih Slovanov — temni tip že redek. Nos ima Bolgar raven, visok zgornji rob očesne votline in tudi glavo ima visoko.

Slovani v Macedoniji in v stari Srbiji, to je v kraju na zahodu od Ohridskega jezera, Drina, Sardaghom, na severu od srbske meje, dalje od Osogovske in Rilske planine in na vzhodu od reke Meste (Karasa) so postali predmet ostrih preprirov med Srbi in Bolgari, zakaj obe stranki menita, da imata dovolj dokazov, da bi jih mogli narodnostno pripojiti bodisi Srbom, kakor hočejo prvi, bodisi Bolgarom po mnenju drugih.

V ta prepri, v katerem se niso mogli tudi najboljši znanstveni delavci otresti enostranskega stališča, so poslegli pogosto in v celoti objektivneje tudi drugi slovanski in neslovanski raziskovalci, glavno Rusi in iz kroga teh je nastala celo tretja teorija, po kateri niso macedonski Slovani niti Srbi niti Bolgari, ampak posebno, samostojno slovansko pleme — Macedoncev.

To je bilo naprimer stališče P. Draganova leta 1887, v tem smislu je izdalo l. 1890 tudi petrograjsko Slov. blagotvor. občestvo narodopisno karto Balkana, ki sta jo izdala Komarov in Zarjanek, in ravno to stališče zavzema znameniti srbski geograf-etnograf Jovan Cvijić.

(Pojem Macedonije in Stare Srbije je negotov. Bolgari štejejo za Macedonijo tudi okolico Skopelj, Tetova, Kumanova, Kratova (naprimer Brankov, Iširkov); nasproti temu prištevajo Srbi Skopeljsko in Tetovsko k Stari Srbiji (Cvijić, Belić) in v novejšem času Iv. Ivanić tudi Prilep, Bitolje, Ohrido in Veles tako, da gre meja čez Vardar pri Demi Kapu pod Velesom. Vse pod vplivom političnih ciljev).

Na polju znanstvene literature so se pečali predvsem zgodovinarji z razmerjem Macedonije napram srbski in bolgarski državi v minulosti, etnografi so primerjali običaje macedonskih Slovanov s sosednimi srbskimi in bolgarskimi; največ pa so delovali izmed vseh filologi, ki so iskali značilno karakteristiko jezika in dialektov macedonskih in ki so izkušali, kateri strani je bolj soroden, — ali srbski ali bolgarski.

Ta prepri je rodil znatno znanstveno literaturo, posebno v zadnjih 20 letih, toda kljub temu ni poravnal in še dolgo časa ne bo, ker v njem ne gre za znanstveno spoznanje, ampak predvsem za — politiko.

In tu se vedno zopet najdejo vzroki, da bi ostal prepri neodločen.

Srbi potrebujejo morje, in ker ne morejo priti sedaj do Adrije, kjer jim je vzela Avstrija prehod čez Bosno in Hercegovino, upirajo proseče oko k Belemu morju, specialno k ustju Vardarja, k Solunu, in se iz teh vzrokov trudijo kar najbolj povdariti vse značaje stare in današnje Macedonije, ki spričujejo, da spada k Srbiji.

Bolgari pa nasproti temu nočejo opustiti tega, kar danes faktično eksistira in kar tudi pretekle dobe izpričujejo, to je ožjo zvezo Macedonije z Bolgarsko.

Poleg teh dveh glavnih pretendentov pa se oglašajo s svojimi silno pretiranimi zahtevami za Macedonijo tudi druge politične države — Grško, Rumunsko in seveda tudi — Turško.

A tudi druge, oddaljene velesile ne pustijo Macedonije iz sfer svoje koristi, glavno — Italija in Avstrija.

Iz te mešanice literarnih teženj in političnih in znanstvenih del slede danes za objektivnega opazovalca za sedaj ti-le vidni zaključki:

1. — Slovani v Macedoniji in Stari Srbiji predstavljajo ljudstvo, katerega narodna zavest ni do sedaj popolno in enakomerno razvita, ako jih primerjamo z obema slovanskimi sosedoma.

Pri tem pa ni dvoma, da se pretežni del teh Slovanov čuti in šteje za Bolgare, da priznava samostojno bolgarsko cerkev, katere glava je eksarh, ki prebiva v Ortakiju, in dalje, da je ime "Bolgar" tu zgodovinsko, da ni nastalo šele vsled bolgarske cerkvene propagande zadnjih let.

Dasi so bili ti kraji pripojeni tudi srbski državi, so ime Srbini obdržalo v ljudstvu. Zato je nova, politično-cerkvena bolgarska propaganda našla v celi zemlji silen odziv, dočim najde srbska uspešno bodočnost in ugodna tla kvečjemu samo v severnem kraju, ki je v dotiki in v sferi neposrednih koristi in vpliva srbskega kraljestva, torej v tako zv. Stari Srbiji in Skopeljskem.

2. — Tudi s filologičnega stališča se jezik macedonskih Slovanov, dasi tvori pravzaprav skupino lokalnih dialektov, ki se posamezno med seboj precej razlikujejo in ki tvorijo v celoti nekaj srednjega med štokavskim srbskim dialektom in vzhodnim, pravim bolgarskim je-

zikom, — vendar nagiba večinoma in po glavnih znakih bolj k bolgarskemu ko srbskemu govoru.

Edino severni del se bliža dialektičnemu vranjsko-niško-timoškemu pasu, ki ga prištevata prof. A. Belić — srbskemu jeziku. Iz teh vzrokov sem pripojil tudi zgoraj v tekstu in na prideleni mapi macedonske Slované k Bolgarom, ker sem spoznal, da je samo v Stari Srbiji večja množica rodbin, ki se glasijo k srbskemu narodu.

3. — Vrh tega je gotovo, da v vprašanju, v koliko je Macedonija srbska ali bolgarska, danes ne odločajo niti sekundarni jezikovni kriteriji niti narodopisni (na pr. običaj slaviti "slavo", — ampak drugi faktorji: zgodovinska tradicija, cerkvena in idejna prislušnost in politične težnje.

Toda niti po tej strani ni v Macedoniji miru, ampak krepko gibanje, ki ga vodi — agitacija. Deluje se s političnimi gesli, denarjem, šolo, cerkvijo od bolgarske in od srbske strani, in to so činitelji, ki lahko tuintam, kjer se z uspehom osredotočijo, napravijo iz manj zavednega človeka — Srba ali Bolgara brez ozira na to, kako narečuje govori.

In ti faktorji niso dokončali svojega dela in ga ne bodo dokončali, dokler ne bodeta Macedonija in Stara Srbija v rokah bodisi Srbije, bodisi Bolgarske.

Ona država, ki bo nad deželama dalje časa vladala, juna bo šele mogla dati tudi trajen naroden značaj.

Danes je Macedonija bolgarska — toda prašanje moči in bodočnosti je, ali bo vedno bolgarska ostala ali se delnoa posrbila.

Naravska rešitev bi nastala, ako bi prišlo Staro Srbsko v roke Srbom, Macedonija Bolgarom. S tem bi se tudi narodnostne razmere najnaravneje razvile in utrdile.

Toda ali bo prišlo do te politične in s tem tudi narodnostne rešitve macedonskega prašanja, — to je zelo dvomljivo.

Slovenske vesti.

Cleveland, Ohio.

Odkodnino v znesku \$10,000 je pripoznalo sodišče 12letnemu Jožetu Potokar, ki je tožil Jakoba Katza, katerega konji so dečka povozili, ko so se bili splašali.

Nogo si je oparil rojak Mihael Vidie pri delu v tovarni.

Štiri milje je tekel s kroglo v telesu Martina Ivankovič v South Euclidu, a nazadnje je omagal in padel v roke zasledovalcem. Pri Burt Hitchcocku je bilo znanjalo namreč 10 kolesi. Sled v snegu je vodila do doma Martina, ki si je hotel privoščiti nekaj kurje pečenke. Ko so prišli policaji v hišo, se jim je postavil hrabro v bran, a je kmalu zbežal. Poslali so za njim celo točo krogelj in ena ga je pogodila v levo stran. Sedaj leži v bolnišnici, ko pa ozdravi, bo dal odgovor za kurjo pečenko.

V cerkvi sv. Vida so bili kršćeni: Edvard Udovč, Frank Klavs, Mary Pavčekin Helena Budič.

Umrla je Mary Renko, stara 12 let.

Katarina Novak v Warrensville je oslabela, zato se je pripravila za večnost. Njen mož je tudi že nekaj let gost ondotne bolnišnice.

Družina Frank Škrl v Newburghu se veseli novega člana, ki so mu dali ime John. Tam na marmornasti cesti se je uglasil Ladislav Grozdanič ter na vsak način hoče ostati pri družini Štefan Grozdanič. Ladislavu sta Jno in Mary Lipoglavšek za botra, dočim sta malemu Johnu stala na strani pri krstu John in Mary Butala.

V Collinwoodu so bili kršćeni: Jožef Jerman, kateremu sta botrovala Mr. in Mrs. Joseph Šiška. Ernest Frank Kalin, botra sta mu bila Mr. Joseph Kartel in Mrs. Mary Debeljak, Mary Kline, katero sta prinesla Mr. in Mrs. Igu Vidmar.

Umrla so v Collinwoodu: Novo-rojčenec J. Skrabut, Alberta Brilan v 3. letu svoje starosti ter 2-letni Alojzij Rovtar.

V Collinwoodu sta se na obisku audita radi materine bolezni brata-vojaka Frank J. Skrabut, Co. M. 348. Infantry, Camp Pike, Ark., in Anton Skrabut, Co. 26. 7. Tr. Bat., Camp Sherman, Ohio. Ta dva brata sta splošno znana v naši naselbini kot jako blaga mladenčca. Tudi Strie Sam ju ima rad, ker sta zvesta vojaškemu pokliču. Onadva sprejemata plače zase samo \$8, drugo pa vlada direktno pošilja na njuno mater.

Pokopana je bila 11. februarja Katarina Novak. Pokojna je bila stara okrog 35 let, doma iz vasi Babna Gora, župnija Polhov Gradec. Družstvo Sreča Marije (stara) jo je sprejelo na zadnji poti v

Major Mitchell Innes, vodja angl. naborne komisije.

Prepeljana je bila v Eddy Rd. bolnišnico gospa F. Ivec.

Precej naših fantov je že prišlo od vojakov, in sicer oni brez ali samo s prvim držav. papirjem. V kratkem pridejo pa še ostali.

Virginia, Minn.

Rt. Rev. Josip Buh, ki je sedaj škof v škofiji Duluth, je blagoslovil novo italjansko cerkev Sv. Sreca Jezusovega. Pri slavnosti je bilo navzočih veliko število duhovnikov iz raznih naselbin, kakor tudi mnogo vernikov raznih narodnosti.

Ely, Minn.

Ker je dosedanji slovenski župan Geo. L. Brožič se odpovedal svoji službi, se je vršila posebna volitev v mestnem svetu, kateri je imenoval županom Olafa Knutsona. Novi župan bo ostal v uradu do prihodnjega januarja, ko se bodo vršile mestne volitve. Knutson je stari mestni uradnik, ki je bil mestni odbornik že deset let.

Calumet, Mich.

V slovenski cerkvi je bila krščena Doroteja, hčerka Antona in Marije Selak iz Blue Jacketa.

Zopet je šel eden najstarejših slovenskih naselnikov na Calumetu po svoje večno plačilo. Dne 12. februarja večer ob pol osmih je umrla na svojem domu, 500 Elm St., Blue Jacket, Marija Saitz, rojena Vertin. Pokojna je bila rojena l. 1838 v Dobličah na Kranjskem. Leta 1874 je prišla v Ameriko, in sicer v Lincoln, Ill., k svojemu bratu Matiji. Še isto leto se je tam poročila z Nik. Saitzom. Čez štiri leta sta se oba preselila na Calumet, kjer sta potem nepretrgano živela. Družina je bila vrlo dobro znana, ker je bila poleg Hrvatove edina, ki je držala boarderje. Vsak Slovenec, ki je prišel oni čas na Calumet, se je ustanovil pri eni izmed teh dveh družin. Vzgojila je pet sinov, od katerih živijo še štirje: Nick, Fred in Joe, živijo na Calumetu, in Peter, živi v Butte, Mont. John je bil pred par leti ubit v Coloradu. Poleg soproga Nikolaja in omenjenih štirih sinov zapuščajo pokojna še eno sestro gospo Ano Gešel v Yellow Jacketu in brata Matijo Vertina v Lincolnu, Ill.

Prihodnje mestne volitve za različne mestne urade se bodo vršile 11. marca. Med kandidati za mestnega blagajnika je naš dobro znani rojak Math. F. Kobe. Vsak zna, da je bil rojak Kobe hudo obiskan v zadnjem letu. Zaradi astrupljenja krvi na roki ni mogel delati skoro celo leto, pred kratkim mu je umrla mati, družina se je pomnožila za eno dete — na vse strani težave. Naša dolžnost je, da podpiramo svojega rojaka.

Iz starega kraja.

Dr. Korošec sestanku českých drž. poslancev.

Dr. Korošec je pozdravil imenom Jugoslovanskega kluba šod českých državních poslancev, ki se je vršil dne 6. januarja v Pragi, s sledečo brzojavko: V borbi za provedbo samoodlože česko-slovaškega naroda in česko-slovaško državo najde česko-slovaški narod v jugoslovanskem narodu zvestega zaveznika, ki se bo z njim boril ramo ob ramo. Tudi Jugoslovani s čelji vred zanikajo, da bi imel grof Čermín legitimacijo, da govori v imenu narodov te monarhije, ker on zastopa samo privilegirano manjšino. Jugoslovani smo občutili na svoji koži, kako Avstro-Ogrska razumeva "ustavno samoodlobo" in koliko varujejo

temeljni zakoni imetek in življenja državljanov. Mi želimo trajen mir, kateri se pa ne more graditi na medsebojnem varanju in tlačenju narodov, temveč le na moralnih temeljih, za katere se danes bojujejo milijoni. Zato z zupanem zremo v bodočnost česko-slovaškega in jugoslovanskega naroda ter pozdravljamo brat-ski sestanek. — Jugoslovanski klub. — Dr. Korošec.

Tako sodi zrel narod politična zločinstva!

Tako vzklika list "Hrvatska Država", zabeleživši, da so občine Šusteršičevega volilnega okraja izrazile le-tenu svoje popolno nezaupanje, zahtevajoč, naj položi svoj državnozborni mandat.

Boris Mirana — srečen dan!

Genijalni naš Stritar pesnikuje še vedno kljub 83 letom, ki ga obremenjujejo. Svojem prijatelju, F. S. Šegulu, je podal med drugimi pesnico, ki je danes, kljub svoji skromnosti, veleahtne svetovne znamenitosti. Glasi se:

Kar mladenič upal sem in pel, siloval doživljal sem vesel: Dan doživljal sem, o. srečni dan, ko človeštvo rešil je Slovan!

Davna leta so minila, ko je Stritar pesnil, da je Slovanstvu usojeno poslanstvo, da prerodi Evropo. Preroški duhom je zrl mož v bodočnost.

Miljonarji v Osijeku.

Malo mesto Osijek v Slavoniji ima sedaj 15 milijonarjev. Med temi jih je le par z nemanskim imenom. Z imetjem od 500 tisoč do 1 milijona kron jih je 28, a z imetjem od 50,000 do 100,000 245 meščanov.

Medicinsko fakulteto

so otvorili na bolgarskem vsenlišču v Sofiji. Ko slušatelji te fakultete položijo stroge izpite, dobe čast doktorja.

Plen križarke "Wolf".

True translation filed with the post master at New York, N. Y. on March 1, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.

Berlin, Nemčija, 27. februarja. Nemška roparska križarka "Wolf", ki se je potem, ko je napadala zavezniške ladje v Tihem oceanu, vrnila v domače pristanišče, je potopila najmanj 35 ladij.

SLOVENSKO-AMERIKANSKI

KOLENDAR

za leto 1918.

Razen koledarskega dela ima še sledečo vsebino:

Pesem.
Vasen zgodovinski dokument.
Popolen pregled svetovne vojne.
Prasnik v Petelinji vasi.
Prag.
Problem Alzacije-Lotarinške.
Ukradeno pismo.
Red.
Veliki dobitek.
Razno o otrocih.
Doživljaj francoskega žurnalista.
Venizelos.
O postanku koledarja.
Nemški napadi s plinom.
Živali in aeroplani.
Ruska revolucija.
Program ruske socijalistične stranke.
Aforizmi.

Normalni potek ruske revolucije.
Rusija.
Nemški cilji in Rusija.
Padec rodbine Romanovcev.
Prednost brzojava.
Pesem jetnikov.
Kozaki in njih vojska.
Litvinski kmetje.
Nevidna poslanica.
Buhara.
Čudno pogrebno določbo.
Album.
Križanska svatba pri Kafrih.
Večni koledar.
Petelinji boji.
Nekaj za gospodinje.
Šala.
Oglaš.

Koledar krasi nad trideset slik, izmed katerih jih je skoraj polovica s soške fronte.

Stane 35 centov.

Naroča se pri:

Slovenic Publishing Company

62 CORTLANDT STREET,

NEW YORK CITY, N. Y.

